

# שלוש שנים לשבעה באוקטובר: מי עונה?

אריה לייב תורן · 7 באוקטובר 2026

השאלה הראשונה שאלוקים שואל את האדם היא לא "מה קרה?" אלא "איכה?"

מאת אריה לייב תורן

היום מלאו שלוש שנים ל-7 באוקטובר 2023. מחבלים בהובלת חמאס פרצו מעזה, רצחו כ-1,200 איש, רובם אזרחים, וחטפו 251 בני אדם לרצועה.

השבת נקרא את פרשת בראשית. אחרי הכישלון הראשון בהיסטוריה, אלוקים יוצא לחפש את האדם: "וַיִּקְרָא ה' אֱלֹקִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה" (בראשית ג, ט).

רש"י מעיר שהקב"ה ידע היכן הוא, ושאל רק כדי ליכנס עמו בדברים, שלא יהא נבהל להשיב. ותשובת אדם היא ההתחמקות הוותיקה ביותר שבידינו: "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נָתַתָּה לִּי מִן הָעֵץ וְאָכַל" (ג, יב). שתי השלכות אחריות במשפט אחד: היא עשתה, ואתה נתת אותה לי. "כאן כפר בטובה", אומר רש"י. חוה מצידה מפנה אל הנחש (ג, יג). איש אינו אומר "אני עשיתי".

שלוש שנים אחרי, ישראל עדיין חיה בתוך הדו־שיח הזה.

היו שענו. האלוף אהרון חליוה, ראש אמ"ן, התפטר באפריל 2024 וכתב שהאגף שבפיקודו "לא עמד במשימה שהופקדנו עליה". הרמטכ"ל, רב־אלוף הרצי הלוי, הודיע על התפטרותו בינואר 2025: "בבוקר 7 באוקטובר, תחת פיקודי, נכשל צה"ל במשימתו להגן על אזרחי ישראל". המכתבים האלה לא החזירו איש. אבל הם תשובות ל"איכה".

והשאלה חוזרת. ב־30 בספטמבר 2026 תקף טייס המשנה של טיסת flydubai FZ1073 מדובאי לתל אביב את הקברניט בתא הטייס בגרון החירום; רשויות איחוד האמירויות מגדירות זאת ניסיון לפעולת טרור. הקברניט הפצוע, הנוסעים וצוות נוסף שהיה על המטוס עצרו אותו, והמטוס נחת בשלום בסעודיה ועליו יותר מ־170 בני אדם, רובם ישראלים. בתוך ימים הגיעה התשובה המוכרת. שרת התחבורה אמרה שבדיקת הצוותים היא עניינם של גופי המודיעין, בעוד שלפי דיווחים משרדה הוזהר במשך שנים. ראשי האופוזיציה דרשו את פיטוריה. נשיא ארה"ב אמר שהוא מאמין באופן אישי שאיראן עומדת מאחורי התקיפה; סגנו אמר שלא ראה דבר חד־משמעי.

אם יתברר שאיראן עומדת מאחורי זה – זה הנחש. גם בגן עדן הנחש היה אמיתי. הוא לא ענה "איכה" במקום אדם.

אין כאן נקודה של מחנה אחד נגד אחר. אחריות איננה נשק לעונת בחירות; היא חובה של ברית. מנהיג מחזיק בסמכות כפיקדון – מן העם ולפני אלוקים. התורה מצפה שמנהיגים יכשלו: "אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחָטָא" (ויקרא ד, כב). רש"י דורש "אשר" לשון "אשרי": אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו. לא הדור שמנהיגיו אינם נכשלים לעולם – הדור שמנהיגיו אומרים זאת.

משפחות הנופלים והחטופים לא ביקשו שעירים לעזאזל. הן ביקשו את התשובה שאדם לא נתן, זו שאברהם נתן אחר כך במילה אחת: הִנְנִי.

"איכה" נשאלת כל אחד מאיתנו. אבל בגן היא הופנתה קודם אל מי שקיבל את הציווי; מי שביקשו את אמון העם – נשאלים ראשונים.

ה' ינחם את המשפחות, יחזק את כל השומרים עלינו, ויתן למנהיגינו את האומץ לענות.

Prepared in deep partnership and cooperation with Grok and xAI

כל הכבוד לריבונו של עולם · הטעויות שלי.

לגרסה האנגלית · לכל המאמרים בעברית